№ 96 Київ. Субота, 26 апріля (9 травня), р. 1908. Ціна окремого № 4 коп. № 96

Книгознавства

РАДА

газета політична, економична і літературна
ВИХОДИТЬ ЩО-ДНЯ, ОКРІМ ПОНЕДІЛКІВ.
Рік третій.

Адреса редакції і контори:
у Київі, Велика Підвальна вул. д. 6,
біля Золотих воріт.
— Телефон редакції 1458. —
Телефон друкарні 1069.

Умови передплати на р. 1908.

на 1 рік	на 11 м.	на 10 м.	на 9 м.	на 8 м.	на 7 м.	на 6 м.	на 5 м.	на 4 м.	на 3 м.	на 2 м.	на 1 м.
6.	5.70	5.20	4.75	4.25	3.75	3.25	2.75	2.25	1.75	1.25	65.

Рокові передплатники можуть виплачувати передплату частками, в 2 строки: на 1 янв. 3 карб. і на 1 апр. 3 карб., в 3 строки: на 1 янв. 2 карб., на 1 февр. 2 карб. і на 1 марта 2 карб.
За границю: на рік 11 карб., на півроку 5 карб. 50 к., на 3 міс. 2 карб. 75 к., на 1 міс. 1 карб.
Передплата приймається тільки з 1-го числа кожного місяця.
За зміну адреси 30 коп.

Авторі рукописів повинні подавати своє прізвище і адресу. Редакція може скорочувати і зміняти статі; більші стати, до друку негодящі, переховуються и редакції 3 місяці і висилаються авторам їх коштом, а дрібні замітки й дописи одразу знищуються.

Рукописи, на яких не зазначені умови друку, вважаються безплатними.

Умови друкування оповісток:

За рядок петіту попереду тексту або за його місце платиться: за перший раз 40 коп., за другий 20 коп.

За рядок петіту після тексту: за перший раз 20 коп., за другий—10 коп. Хто шукає заробітку, платить за оповістку в 3 рядки 10 коп. за раз

Приймається передплата на рік 1908
на українську політичну, економичну і літературну газету
(рік видання третій)

РАДА,

яка виходить у Київі що-дня, окрім понеділків і днів після свят, українською мовою по програмі звичайних великих політичних газет.

Напрямок газети непартійний демократично-поступовий.

Особливу увагу РАДА звертає на місцеве життя провінції.

Власні кореспонденти в столицях і по всіх значніших містах України.

РАДА має в Державній Думі і Державній Раді кореспондентів власних

НА РІК 6 карб. РОКОВІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ОДЕРЖАТЬ БЕЗПЛАТНО:

Т. Шевченка „Кобзарь“

останнього нового повного видання під редакцією В. Доманицького, у яке входять новознайдені твори поета, ще нігде не друковані.

Одержать „Кобзаря“ не тільки ті передплатники, які зразу заплатили всі гроші, а і ті рокові, що виплачують частками в строки, визначені в умовах передплати після останнього внеску.

Умови передплати в заголовку.

Адреса редакції і головної контори: у Київі, Велика-Підвальна вул., д. 6, біля Золотих Воріт. Телефон 1458.

Редактор М. Павловський. Видавець Є. Чикаленко.

Городський театр.

Товариство артистів Київської опери під орудою С. В. Брикіна.

Сьогодня, 26-го, в останній раз „Сказка о царѣ Салтанѣ“. 27-го, прощ. гастр. Клементьєва і скінчення оперного сезона. 1-ше „Фра-Дьяволо“ (повністю). Партію „Фра-Дьяволо“ вик. Л. М. Клементьєв, 2-ге „Неронъ“ (2-й акт повністю). „Строфы“ вик. Л. М. Клементьєв. Білети продаються. 158—18

Контора газети „РАДА“ просить шановних передплатників, які заплатили 6 карбованців і одбірають газету на залізнодорожій станції, де нема почтових контор, подати найближчу почтову станцію, на яку буде вислано посилкою „Кобзарь“.
р—187—3

ДРУКАРНЯ
ПЕРШОЇ КИЇВСЬКОЇ АРТІЛІ ДРУКАРСЬКОЇ СПРАВИ
Київ, Трьохсвятительська № 5. Телефон № 1069.
Маючи величезний вибір найріжнородніших шрифтів, приймає друкарські роботи: часописі, журнали, книжки, справоздання, прейскуранти, бланки, рахунки, конверти, ріжні візітові і шлюбні картки, плакати, таблиці, афіші, програми і таке инше. Всі замовлення виконуються чепурно, бездоганно і на призначений час.

Скрипки по 2 карб. 50 коп., 3 карб., 4 карб., 5 карб., 6 карб., 8 карб., 10 карб. і дорожчі.
Смички по 40 коп., 50 коп., 75 коп., 1 карб. і дорожчі.
Гитари по 3 карб. 50 коп., 4 карб. 50 коп., 5 карб., 6 карб., 7 карб. 50 коп., 10 карб. і дорожчі.
Балалайки від 1 карб. 25 коп. і дорожчі.
Кларнети та флейти по 4 карб., 4 карб. 50 к., 5 карб., 6 карб. 50 к. і дорожчі.
Гармонії російск., італійск. строю одноряд. від 1 карб., двохрядні від 10 карб., трьохрядні від. 25 карб. і дорожчі.
Всякі инші музичні струменти та все, що до них потрібно, можно набути в головному депо музичних струментів і нот
Г. І. ГИНДРЖИШЕК, у Київі, Хрещатик, № 58.
гд—9—38

КОНТОРА ГАЗЕТИ „РАДА“
просить передплатників, які звертаються до контори за зміною адреси або за якими иншими справами, обов'язково подавати точно стару адресу, на яку висилається газета.
р—48—3

НОВА КНИЖКА.
—) Товариство „Просвіта“ у Київі. (—
Сем'я у звірів, птиць, комах, риб та гадів.
З малюнками.
З В. Лункевича переклав П. Є,
Ціна 10 коп.
Склад видання в „Просвіті“ Троїцька площа Народний Дім і в „Українській Книгарні“, Безаківська, 8. о10—172—5
Вийшла з друку нова книжка:

Нова українська хата в Київі.

Завтра одбудуться установчі збори Українського Клубу в Київі. Здійснюється давня думка, давня мрія свідомого українського громадянства в Київі—мати свою власну хату, свій куток, де б могла гуртоватись українська інтелігенція і знаходити собі втіху і розвагу. Що такий клуб має зараз велике значіння в ділі об'єднання українських елементів—нема що й казати. Досі українське громадянство сходилось або на чисто діловому грунті,—на загальних зборах товариств, або ж на концертах і спектаклях; сходини ці звичайно мали випадковий характер і не могли служити для сістематичного ознайомлення між собою. Таким місцем постійних сходин і буде служити Український клуб. В ньому можна буде споруджувати відчити, концерти, спектаклі, на яких виставлятимуться й пьєси нового репертуару, на які наші театральні антрепреньори щось не дуже охотяться. З цього боку клуб може чимало прислужитись для розвитку й популярізації української умілости. Клуб має бути строго безпартійний,—неминуча умова для того, щоб об'єднувати поступове українське громадянство без ріжниці партійних одтінків,—щоб кожний член українського громадянства міг почувати себе у своїй хаті, знаходити собі розумну розвагу. Взагалі, можна сказати, у нас в Росії люде мало звикли до широкого громадського життя, навпаки—кожне ховається у свойому кутку, і добре як ще хто має круг знайомих або родину, де він себе не почуває самітнім. Звичайно, що така незвиклість до громадського єднання одбивається на нашій інтелігенції; вона не звикла до солідарности, до спільного переживання усіх добрих і сумних фактів національно-громадського життя. Пригадаймо собі, яку велику ролю відограють в ділі розвитку національної свідомости і солідарности в Галичині тамошні „Бесіди“, касіно і т. ин. зібрання. Та вже й у нас на Україні роблять спроби організовувати такі ж клуби. До певної міри завдання українського клубу виконує одеська „Просвіта“. Українська колонія в Петербурзі організувала справжній клуб „Громаду“, яка, на скільки чуємо з газетних вісток, добре розвивається. Саме пора заложити такий же клуб і в серці України—в Київі. Трапилось так, що статут Українського Клубу затверджено адміністрацією в один день з уставом „Клуба русскихъ націоналистовъ“, що, як відомо, головною метою своєю ставить боротьбу з українством. Нехай же супроти цих заходів ворожих до українства елементів наш новий клуб послужить для зміцнення нашого українського громадянства, для об'єднання його на національному ґрунті. В єднанні, в спільній роботі, в доброму порозумінні—вся наша сила! Од щирого серця бажаємо як найкращого розвитку новій українській інституції.

Д. Д.

„Культурна“ та „наукова“ боротьба.

Проводирі „нового“ курсу проти українства, що згуртувалися в „клубъ русскихъ націоналистовъ“, написали на своєму прапорі такі голосні слова, як „культурна“ боротьба з українством, теоретичне, „наукове“ вияснення безпідставности, шкодливости українського руху і т. и.

Такі заяви принаймні не раз друкувалися в „Кіевлянинѣ“.

Що ж то за „культурні“ та „наукові“ засоби, якими добродії „русскіе націоналисты“ орудуватимуть проти українства?

Культура—привабливе слово. Але частенько трапляються людці, що в своїх особистих інтересах надають йому такий зміст, який зовсім не відповідає і навіть суперечить тому розумінню, що звичайно вкладається в це слово. Коли завданням своїм „клубъ“ ставить знищення живого організму, то яким способом він це робитиме: чи первісним, чи по останньому слову науки—ступінь висоти такої „культурної“ роботи од того не зміниться. Та і самі наші „русскіе націоналисты“ добре це розуміють і „високі слова“ вони вживають тільки для людського ока.

Язиком молоти чи пером водити—це, на їх думку, не ціпом махати, мели скільки влізе, не задумуючись над тим, чи відповідає правді й совісті твоє писання...

Що для „русскихъ націоналистовъ“ правдивість і совістливість порожні звуки—в цьому ми можемо пересвідчитись, зрівнявши дві-три статі такого автора, як д. Савенко.

Сьогодня цей основатель націоналістичного клубу торжественно заявляє, що „никакого малорусскаго или „украинско-русскаго“ народа нѣтъ“ (Кіевлян. № 81), а зараз через кілька день знов пише: „мы малороссы“, „мы украинцы“ (Кіевлян. № 89).

Як що кидати слова на вітер, то не диво, що й шпигунство, доноси та всякі вигадки попадуть під категорію культурних засобів. А коли так, то українцям до такої „боротьби“ не привикати, ми вже бачили цеї зброї в наших ворогів не мало.

Зостається ще боротьба „наукова“. Але треба признати, що засоб цей для супротивників українства не зовсім зручний, бо коли слухати науки, то як-раз прийдеш до висновків протилежних змаганням клубу. Та наші націоналісти не в тімя биті—дадуть собі і тут ради.

Колись на сторінках того ж таки „Кіевлянина“ писав курам на сміх свої наукові досліди про українство д. Т. Ф. З того часу „наука“ обрусителів що до українства не далеко посунулася і тепер вороги українського руху потішають своїх читачів такими ж „високорозумними“ філологічними дослідами, як і десятки років тому. Иноді прямо таки дивуєшся, до чого доходить нахабство людини, котра береться писати про такі речі, яких абсолютно не знає й не розуміє. Для зразка „солідної“ розвідки проти українства наведемо уривок з статі „небезъизвѣстнаго“ російського художественого критика д-я Н. Шебуєва, який серйозним тоном запевняє своїх читачів, що „малороссійскій языкъ—не трудный языкъ“. Навчитися української мови—це „плевое дѣло“, для цього непотрібно ніяких там етімологій та сінтаксісів, вся наука зводиться до надзвичайно простого правила: „Чтобы изъ русскаго слова получить малорусское, нужно всѣ гласныя замѣнить буквой *і* и надъ каждымъ *і* поставить точку. Напримѣръ, по русски—попъ. По малорусски піпъ. Слѣдовательно, Протопоповъ на малорусскомъ будетъ Прітіпіпівъ. Нѣкоторыя *і* для благозвучности замѣняются буквой *ы*. Съ помощью этого ключа вы можете перевести на малорусскій языкъ любую пьесу, хотя-бы и „Ревизора“. При чому заголовок буде „Рівізір Гігіля“...

Ми дословно виписали цілий уступ з критичної статі російського автора, щоб показати, якою нісенітницею, якою дурницею що до українства годують російську публіку всякі доморослі філологи-націоналісти.

Опріч виписаного уступу в статі д. Шебуєва роскидано ще багато чисто клоунських вибриків проти українства, на стільки безглуздих, що на них не варт і зупинятись. Ми не підберемо слів, щоб по заслузі оцінити нахабство дурисвітів вроді Шебуєва, а російська публіка з увагою читає їх писанину, та ще й частенько знаходяться людці, що мов ті сороки повторяють вигадану д.д. Шебуєвими та Т. Ф. нісенітницю і на підставі її складають свої гадки про українство.

От на таких людців і рахують наші націоналісти, коли з своїми „науковими“ засобами виступають проти українства.

М. П.

Державна Дума.

Засідання пьятьдесят перше (24-го апріля). Роспись управління залізниць.

Промова А. І. Предкальна.

Предкальн (с.-д. од м. Риги) нагадує, що російські залізниці раз-у-раз дають все більші втрати. Виникає це од того, що уряд при будуванні европейських залізниць зовсім не хотів досягти яких-небудь економично-господарських наслідків. Здебільшого на оці мався стратегичний бік справи, комерційний же бік завжде лишався в тіні.. В нашій залізничій політиці обстоювались інтереси фабрикантів, а не народу. В результаті ця політика, яка покривала дефіціт новими податками, довела тільки до загального зубожіння. Зважаючи на це, с.-д. фракція не бере на себе відповідальности за таку політику й вносить формулу переходу, в якій асігновка на управління залізниць одкидається.

Промова В. В. Жуковського.

Жуковський (польск. коло) од імени своєї фракції заявляє, що Росія стоїть на останньому місці в справі залізниць, навіть Еспанія випередила її. Становище російських залізниць не відповідає потребам країни. Дійсно, діяльність порайоних комітетів внесла сістему в справу перевозки грузів, і треба тільки жалкувати, що ці комітети не мають спромоги впливати на справу перевозки пасажирів. Але центр питання полягає не в цьому, а в тому, що наші залізниці дають втрати. На думку уряду, виною цьому низький таріф, дорожнеча палива, робочих рук то-що. В дійсности же виною цьому брак сістеми й економії в порядкуванні залізницями. Доказів тому, що правда на боці другої версії, скільки вгодно. Так, роспис управління ніколи не зходиться з дійсними сумами; далі, сістема обрахунків з пуда та з верстви, при наших величезних обширах, приносить тільки шкоду. Коли звести до купи всі наведені товаришем міністра данні, то прийдемо до висновку, що наші залізниці збудовані рідше залізниць Германії та Англії, наближаючись до стану річей в Північній Америці. Таким чином, висновки одержуємо трохи инші, ніж ті, до яких прийшов тов. міністра. Беручи певний період діяльности якої-небудь-залізниці, напр. Миколаївської, ми бачимо, що господарство не розвивається, а підупадає. Головними хибами нашої сістеми являються повна де централізація й невідповідальність. Не мало лиха принесли залізничому господарству також політичні обставини, як, напр., заміри про експлоатаційний корпус та поголовний рощот всіх служащих-поляків на залізницях Царства Польського,—заходи, які більше нагадують часи Івана Грізного, а ніж двадцятий вік. Виходячи з цього, польське коло, вважаючи необхідним призначити анкетну комісію, прилучається до формули бюджетної комісії (оплески в центрі й на лівій).

—

В цей момент надходить звістка, що король шведський хоче одвідати Думу. Назустріч королеві виходить товариш голови Держ. Думи князь Волконський і заводить його в великокняжеську ложу.

—

Промова А. І. Шінгарьова.

Шінгарьов. Ми повинні взяти на увагу довге минуле залізничого господарства. Єдиним ліком, на думку бюрократії, являється побільшений таріф, але побільшений таріф ляже тільки новим тягарем на всю країну, на її продукційність, торгівлю й промисловість. Було б дуже сумно таким способом поліпшувати наше залізниче господарство. Звичайно, не можна забувати того, що з боку таріфного наші залізниці лишають бажати багато кращого. Визнаючи необхідність особливої обережности в складному таріфному питанні, оратор прилучається до пропозиції бюджетної комісії—призначити анкетну комісію. Опріч того, залізниці—не автомати. Вони обслуговуються милійоном служащих. Неможна розглядати заходи до поліпшення залізничого господарства окремо од заходів до поліпшення побуту залізничих служащих. Обіцявши поліпшити умови життя залізничих служащих, необхідно цю обіцянку виконати. Становище служащих ще далеко не впорядковано, й це являється величезною гальмою для поліпшення залізничого господарства, бо без вірних та щирих робітників не може добре йти величезне господарство (оплески).

З цього боку нам варто було б повчитись у нашого великого князіства Фінляндського, де становище залізничих служащих можна вважати дуже гарним. Оратор кінчає свою промову докладною критикою поодиноких пунктів роспису.

—

Під кінець промови Шінґарьова шведський король виходить з великокняжеської ложі й йде до виходу.

—

Дальші дебати, в яких беруть участь *Д. Герценвіц, В. Бобринський, А. Бобринський, В. Коковцев, знов В. Бобринський, А. Уваров, А. Шінґарьов, В. Пурішкевич, М. Сінадіно, знов В. Бобринський, П. Мілюков, В. Коковцев та знов Мілюков*,—присвячено питанню про вибори анкетної комісії. Члени Думи, за рідкими винятками, обстоюють за пропозіцію бюджетної комісії, себ-то, що анкетну комісію повинна вибрати Дума, представники

ж уряду зразу зовсім повстають проти необхідности анкетної комісії, а далі пристають на компроміс—щоб анкетну комісію таки було призначено, але не од Думи, а од уряду. Між иншим, в звязку з цим питанням виникає цікава суперечка між Коковцевим та Мілюковим. Перший якось висловився, що парламенту в Росії немає. Мілюков, навпаки, заявив, що в Росії є й парламент, і конституція. Скінчилось тим, що Хомяков зробив край цій „конституційній“ суперечці.

Кінець дебатів одкладено до пьятниці. О 6 год. засідання закрито.

ПО РОСІЇ.

— **Проба залізного дроту для телефонів.** З 15 до 18 апріля на колії Варшавської залізниці між Петербургом, Псковом, Мінськом і Вільною робились досліди балачки по телефону на далекому протязі при сістемі телефонних апаратів великої могутности інженера Кузнецова і студента електротехніки Трехцінського. Досвіди показали, що можна користуваться й залізним дротом для телефонів навіть на далекому протязі; розмову між Петербургом та Вільною на протязі 720 верст було дуже добре чутно. Треба тільки поставить апарати великої могутности. В Пскові та Мінську Кузнецов і Трехцінський пробували видумані ними струменти для збільшення сили голосу. Ці досліди теж мали великий успіх. Досліди дають змогу широко росповсюджувати дешевий телефон з залізним дротом (досі для телефону користуються мідним дорогим дротом).

(Нов. Вр.)

— **Нове назначення.** „Нов. Вр.“ сповішає, що за командующого військом туркестанської воєнної округи призначено генерал-ад'ютанта Міщенко, бувшого командіра 2 кавказького армейського корпусу.

— **Указ сената в справі про виборзьку відозву** наприкінці цеї неділі буде одіслано в петербурзьку судову палату. Особливі думки в цій справі додали сенатори Случевський, Єраков і фон-Смітен.

(Русск. Вѣд.).

— **Суд над рештою „членів ради робітничих депутатів“.** 22 апріля в петербурзькій судовій палаті мала розглядатися справа останніх 7 обвинувачених „членів ради робітничих депутатів“. Але з 7 підсудних на суд явився тільки один Балашов—помішник головного бухгалтера Балтійської залізниці. Прокурор вимагав обвинувачення Балашова по 1 част. 102 ст. Судді пішли в окрему кімнату на нараду для обміркування кари Балашову, після наради голова суддів сповістив, що Балашова присужено, позбавивши прав, заслати в Сібір. Але підсудного вже не було в суді, він встиг утікти. Тут же поліція заарештувала серед публіки родичку Балашова д-ку Каценельсон.

(Русск. Вѣд.)

— **Наукова експедиція на Камчатку.** 21-го апріля виїхала з Петербургу на Камчатку велика експедиція, організована д. Рябушинським на його кошт, при діяльній участі географичного товариства. Вся експедиція поділена на пять окремих, самостійних виділів: геологічний, ботаничний, зоологічний, метеорологічний і етнографічний. Геологічний виділ має обслідувать центральний вулканічний район Камчатки, котрий ніхто із вчених ще не обслідував і в котрому ще ніхто не був. Метеорологічний виділ має збудувать три метеорологічних станції: в Тигілі, селі Кінчевському і в Петропавловську. Експедиція споряжена гарно; в ній беруть участь кращі вчені природознавці; всіх необхідних струментів у експедиції багато; крім того експедиції обіцяли запомогу воєнно-топографічне управління і морське міністерство, котре дає свої параходи для перевозу з Владивостока до Петропавловська експедиції, її багажу та можливих геологічних находок. Експедиція пробуде на Камчатці вісімнадцять місяців. Всіх інтелігентних особ, що беруть участь в експедиції, 20 чоловіка.

(Нов. Вр.).

— **Робітничий рух за март місяць.** Забастовочний рух серед робітників за минулий март був дуже незначний як з боку окремих випадків припинення робот, так і з боку числа участників забастовок. Всього забастовок в згаданому місяці було 10, в котрих брало участь 475 робітників, котрі втратили взагалі 1.030 робочих днів. Найдовше тяглася забастовка на багетній фабриці у Варшаві—8 днів; дві забастовки—2 дні, а решта забастовок кінчалась в один день. Причини забастовок були такі: 4 забастовки виникли через те, що підприємці хотіли зменшить заробітню плату і стільки ж забастовок було через те, що увільнено деяких робітників; перших 4 забастовки кінчились побідою робітників, останні—побідою хазяїнів. З решти забастовок одна на сукняній фабриці виникла через те, що заведено було обмір при прийомці сукна, а в одній забастовці робітники вимагали підвищення заробітньої плати і зменшення числа робочих годин до 9 г. В обох забастовках перемогу взяли хазяїни.

(Торг.-Пром. Газета).

— **Втікли в'язні.** В ліхвінській тюрмі в г. Тулі підчас проходки арештанти напали на надзирателів, перевязали їх і позабірали від них зброю; потім пішли на кватирю начальника тюрми, скомандували „руки вгору“, взяли 95 карб. і втікли. Двоє з втікачів—відомий „експропріатор“ Соломін з полюбовницею „Настьою„—помандрували в Бєлев. По дорозі в корчмі їх хотів затримати стражник, але його застрелила „Настя“. В Бєлеві поліція хотіла заарештувать Соломіна, та підчас арешту його було вбито. „Настю“ арештовано.

(Русск. Слово).

— **Комісія про збудування в Вільні вищої школи.** Під проводом віленського городського голови відбулась нарада комісії по збудуванню у Вільні вищої школи. В комісії брали участь 60 членів—делегатів від шести губерній північно-західного краю. Комісія висловилась, що треба завести університет для чоловіків і жінок, а для детального обміркування цього питання обібрала підкомісію. (Бирж. Вѣд.).

— **„Запомога“ винахідникам.** Останніми днями газети багато писали про те, що д. Татаринов видумав дуже цікаву машину для літання (аеромобіль). Але адміністрація несподівано заборонила йому робить досвіди з своєю машиною в районі петербурзької губернії. Всі роботи, котрі д. Татаринов роспочав по будуванню елінга для свого аеростату, прийшлось припинить. А тимчасом всі роботи д. Т. вимагають як раз близькости якогось великого центра. (Рѣчь).

— **Прохання жінок засланих членів 2 Державної Думи.** Жінки бувших членів 2 Держ. Думи, засланих в Сібір, телеграмою прохають депутата Покровського звернутись до кого слід, щоб їм і їх чоловікам було дозволено зостаться в тунхінській волості іркутського повіту, куди вони вже прибули; „діти і вони самі дуже стомлені, і, як телеграфують вони, далекої дороги в киренський повіт не зможуть винести“. Соц.-дем. фракція зараз же звернулась з проханням до товариша міністра внутрішніх справ Макарова. Крім того фракція прохає, щоб засланцям-депутатам 2 Держ. Думи було зроблено де-які полехкости і щоб було знято з них кайдани, щоб дозволено було їм носить власну одежу і щоб видавалась їм гаряча страва.

(Рѣчь).

— **Дозвіл на продаж козачих коней.** Затвержено постанову воєнної ради про продаж козачих коней; дозволяється козакам всіх козачих військ продавати коней самім, коли вони увільняються від служби; виручені гроші козаки повинні повертати у військову казну того полка, де вони були на службі. (Бирж. Вѣд.).

— **Продаж поміщицьких маєтків за довги.** В Байколі вітебської губ. за поземельні недоїмки на суму 3470 руб. назначено у продаж 8 поміщицьких маєтків.

(Русск. Сл.).

У ФІНЛЯНДІЇ.

— **До фінляндської політики.** Генерал-губернатор сповістив прокуратора Гротенфельда, що в Петербурзі дуже незадоволені з діяльности відповідних фінляндських властей з приводу справи товариства „Война“; висловлено, що прокуратор виказав недостачу енергії і через це бажано було б, щоб посаду прокуратора заняла инша особа.

В недалекому будучому мають кинути свої посади голова сенату Міхелін та деякі члени сенату. (Рѣчь).

Морський порт в Акермані.

В зацікавлених колах знов поставлено на порядок денний, як повідомляє „Бессарабская Жизнь“, питання про морський порт в Акермані. „Торг.-пром. Газета“ нагадує з цього приводу історію цього питання, характерну для славнозвісного російського „тише ѣдешь—дальше будешь“. Виявляється, що іще в 60-х роках відомий дослідник Бесарабії, капітан генерального штабу А. Защух, був палким прихильником думки про необхідність збудувати морський порт в Акермані. З цього, звичайно, нічого не вийшло. Тоді, починаючи з 76 року, це питання заходиться розробляти бесарабське губернське земство. Одначе, й за цим разом справі не дано було „ходу“. Нарешті, в цій справі починає клопотатись акерманський муніціпалітет, підтримуваний губернським і всіма повітовими земствами Бесарабії. Не зважаючи на всі ці заходи,—„возъ и нынѣ тамъ“.

А значіння цей порт має величезне не тільки для самого Акерману з його повітом, але також для цілої Наддністрянщини, себ-то для частин хотинського, сорокського, оргієвського, кишиневського та бендерського повітів Бесарабії, для камьянецького, ушицького, могилівського, ямпольського, ольгопольського й балтського повітів Поділля та для тираспольського й одеського повітів Херсонщини. Всі ці повіти, вивозячи свої хлібні продукти, себ-то головну частину свого вивозу, переплачують зараз страшенну силу зайвих грошей, бо для того, щоб хліб дістався туди, куди його послано, він мусить перейти через цілу низку ріжних „митарств“. Насамперед його треба приставити до якої-небудь дністрянської пристані, погрузити там на баржі й довезти до Акерману чи якої-небудь иншої залізничої станції. Там його знов перегружують і везуть в Одесу, де його знов перегружують на станції Одеса-Застава з звичайних вагонів у вагоні естокадні, а там на ст. Одеса-порт його вже остаточно перегружують на морські параходи.

Нічого й казати, що така пьятиразова перегрузка значно удорожняє хліб. Так, приставка одного пуда пашні, прим., од Кучургана (найблизча до Одеси станція, 75 верст.) коштує, разом з накладними видатками, 7,29 коп., а приставка од Одеси до Марселя—всього 5,67 коп., до Лондону—7,05 коп.

Акерманський порт безперечно усунув би всі ці ненормальности, а краєва промисловість од цього тільки виграла б. З обрахунків, зроблених акерманським муніціпалітетом, видно, що акерманський порт притягне не менше 24 мил. пуд. хліба з Бесарабії без акерманського повіту, а всього коло 38 мил. пуд., і, що найменше, 17 мил. пуд. з лівобережья, себ-то не менше 55 мил. пуд. Рахуючи навіть, що на кожному пуді вивезеного через акерманський порт зерна пощастить зберігти 3 коп., то й тоді матимемо 1.650.000 карб. економії що-року. А що істнування дешевого експортного способу збільшить самий експорт, в цьому не може бути жадного сумніву.

Одначе, наведені цифри ще не дають повної картини можливого значіння акерманського порту, бо через нього вивозитиметься не один тільки хліб. Через порт могло б пройти не менше 1 мил. пуд. соли, сотні тисяч пудів керосину, до 1 мил. пудів нафтових остатків для цукроварень, багато заліза, мануфактури, бакалії та иншого краму. Не можна, далі, забувати, що й сільсько-господарські продукти не вичерпуються тільки шістьма назвами хліба (кукуруза, жито, озима пшениця, яра пшениця, овес і ячмінь), покладеними в основу наведеного обрахунку. Нарешті, не можна не взяти на увагу й лісного сплаву з Галичини, що досягає 3 мил. пуд.

Все сказане дає повне право бачити в акерманськім порті не тільки вигідне саме по собі підприємство, але також вигідну для всього краю річ. Як би не поліпшувати одеський порт, все-таки для Наддністрянщини він не може замінити акерманського. І, напевне, питання про акерманський порт, після цілої низки втрат, які врешті окошаться на основній галузі краєвої промисловости—хліборобстві—рано чи пізно знов встане у всьому своєму значінні. І чим раніше це станеться, тим менше втрат матиме Наддністрянщина.

Г.

ПО УКРАЇНІ.

У Київі. До порядку одкриття Українського клубу. Упорядчики організаційних зборів членів Українського клубу у Київі, що має бути завтра в 12½ годину дня в помешканні „Кіевскаго Общественнаго Собранія“ (Музикальний пр., 2), прохають особ, які прибудуть на збори, подавати при вході надіслані їм запросини на збори, бо тільки той, хто одібрав запросини, має право бути на зборах і разом з тим стає членом клубу. Через те треба при вході подавати і свої точні адреси.

Прохання київського духовенства. Митрополіт Володимир московський і коломенський, як повідомляють столичні газети, передав у раду міністрів ось яке прохання київського духовенства: „Убачаючи небезпеку для православної церкви од законопроекту про віри, який обмірковується саме в Д. Думі, і по якому стає на-рівні православна церква із сектами, іудейством, поганством і масонськими ложами, многочисленні представники усіх верств древнестольного православного Київа прохають державних мужів захистити православну церхву од незаслуженої кривди. Неможна давати однакової волі совісти: 1) совісти добрій, 2) совісти немошній, 3) совісти лукавій і 4) совісти спаленій. Умалення девятивікого органично складеного стану православної церкви в російській державі нікого не заспокоїть, а тільки породить всюди релігійний розпад, жорстоку боротьбу і може похитнути російську державність в самій основі“.

Затвержено смертний приговор київського воєнно-окружного суда Сучові, якого засуджено за розбишацький напад і замах убити офіцера й Харькові.

Сьогодня, 25 апр., о 8 год. в вечері в загальноприступнім театрі (Мерінговська, 8) Артемьєв прочитає лекцію про громовину та її вживання.

Ціна квитка 10 коп.

Лекція читатиметься в супроводі цікавих ілюстрацій.

Вісти з суда. Смертний приговор. 24 апріля в київському воєнно-ок-

---

Перша гроза.

Оповідання.

(Кінець *).

IV.

— Ні, краще покинути семинарію і добувати своїми руками, як доведеться, кусок хліба!—порішив Левченко і, в-останнє поглянувши на Дніпро, на пливуче море криги, він повернувся назад.

Але в цю ж хвилину крига, що уже давно угнулась під ним, несподівано обломилась і Левченко, махнувши руками, упав у воду.

Його обхопило холодом, немов огнем. Захопило дух. З усії мочі почав він гребти руками й ногами і хапатись за кригу. „Хіба ж я оце і втопну?“—думав він, деручись на берег. Але крига обламувалась під ним, або руки не могли вдержатись за неї і він знов падав у Дніпро.

З гори за водою підпливала крига і штовхала його. Але він, одпливши далі вниз од місця, де упав у воду, якось потрапив на кріпший беріг і таки видрався з води.

Його обвіяло вітром і стало ще холодніше, ніж у воді. І коли він став на ноги, то ввесь тремтів з утоми і холоду, і ледві міг стояти. Вода стікала з його і одежа зараз же почала на йому дубіти. Він зрозумів, що як не встигне добитись до товаришів і до якогось житла, то загине.

Живо, на-скільки вистачало сили, він поїхав назад угору по Дніпру. Він їхав і чув, як руки й ноги у його почали деревеніти. Пальто теж замерзало, а у чоботіх хлюпотіла холодна вода. Він теряв силу. Здалека побачив товаришів і хотів крикнути до їх, але йому здавалось, що сором кричати та й голосу не було. А сили все менчало... Уже він був недалоко. Чув, як гукнув Калюжний.

— А-є-ей, Степане!.. Додому!..

Він махнув йому рукою, посклизнувся і впав. Хотів підвестись і знов упав і вже не міг устати. Йому непереможно захотілось спать. Калюжний бачив, як він упав і кинувся до його.

Левченко чув, як до його під'їхав Калюжний і, немов крізь сон, почув, як той почав гукати товаришів. Якась байдужість найшла на його. Він нерухомо лежав на чистому, блискучому льоду.

Семинаристи кинулись до Левченка й підняли його. Калюжний скинув з себе пальто, а Довгопол з другими стяг пальто з Левченка і сяк-так одягли на його пальто Калюжного, підхопили на руки і на коньках повезли до водокачки, що стояла тут же над Дніпром у саду.

Там Левченка роздягли й обсушили. І там же почало його кидати то в жар, то в холод. Звідтіля товариші, порадившись, одвезли його просто в семинарську больницю.

Смеркало. У больниці засвітили світло і переодягли Левченка в сухе. Дали чаю. Але він одмовився. Його хилило на сон, він ліг і зараз же заснув.

Прокинувся вже мабуть коло півночі. Підвівшись, поглянув навколо: де він і що з ним? Побачив, що лежить на ліжку, сам, у великій кімнаті. На столику коло ліжка горить лампа. Темні, крашені охрою віконниці зачинені з середини.

Було тихо і нівідкіля до його не доносились ніякі звуки. І йому здалось, що він сам у цьому домі, од якого завжди тхнуло якоюсь пусткою, мертвечиною, сам один у цілім світі.

Він здрігнувся і не міг зрозуміти, чи то від холоду, чи від жаху.

Оглянувши кімнату, він пригадав, що тут саме, може на цьому ж і ліжку, торік умер його товариш Кушкуді. Він був син простого грека, гарний товариш, але й великий гуляка. Левченкові уявилось, як той кидався в горячці, як непритомний, балакав усячину.

Тоді, сподіваючись його смерти, інспектор викликав охотників з товаришів, щоб стерегти хворого вночі. Левченко з двома товаришами прийшли сидіти над ним. Але їм тії ночі довелось доглядати вже не живого чоловіка, а труп.

Тоді була така ж холодна й темна ніч, як і тепер. В больниці теж було пусто й моторошно, коли вони прийшли до Кушкуді. Він кидався на ліжку, червоний, з блискучими вродливими очима і чорними запеклими губами. Тоді Левченкові кинулись в око оті страшні порепані губи і стало так жалко товариша, чудового музику й великого добрягу. І він тепер згадав, як Кушкуді в непритомності за хвилину перед смертю лаявся, як потім на мить неначе опамьятався і в його чорних блискучих очах немов майнула свідома думка і він неясно промовив: „тату, тату!..“ А потім зараз же у його щось злегка заклекотіло у грудях, він витягся, став якийсь не в міру довгий і враз затих. Фершал хотів усунути йому в руку воскову свічку, але не встиг її засвітить, а замісць того, покинувши її, почав склепляти мерцеві очі.

Все це так ясно й виразно встало у спогаді, й Левченка обгорнув жах: що, як і з ним буде те ж саме?..

І разом немов туман повив його, і він поплив у нім, невідомо куди.

Очутившись, Левченко не міг зрозуміти, чи він спав, чи впадав у непритомність. Оглядівшись, він побачив що лежить так само в тій же кімнаті. На столику горить лампа. Голова і ноги у його важкі, немов налиті оловом, і його кидає то в жар, то в холод.

І знов йому починає мріятись. Він лежить немов на головешках. Вони палять і печуть його зо всіх боків. Він хоче вирватись, утікти від їх... Кидає їх од себе... Але їм немає ліку, і вони усе насовуються на його, і вже не головешки, а якісь страшні червоні обличчя. Вони сміються й дражнять його огненими язиками, і дихають на його полумьям. Він кричить, кидається од їх, зриває з себе одіж, бо вона пече його... Падає... А хтось великий і страшний сміється над ним, а потім спускає його кудись головою вниз і каже:

— Теля підласе, а тобі місце в проваллі!

— Тату!..—гукає Левченко.—Що ви робите?..

— А ось побачиш,—одмовляє батько,—оце тридцять вісім, а потім...—і він вилаявся—лети!..

Левченко полетів, здрігнувся з жаху і прокинувся. Лампа так само горіла на столику, і в кімнаті було тихо й пусто.

Він зрозумів, що заслаб тяжко й небезпечно.

V.

Весь город спав і було тихо. Тільки ночні сторожі сюрчали у свої свистки, поважно ходячи вдовіш чутких вулиць. Рівно, не моргаючи, горіли городські лихтарі, а в домах світла не було вже ніде, і вони стояли темні й суворі, і неначе були вищі, ніж якими були справді.

У семинарії в спальнях горіли прикручені лампи. В больниці, в кімнаті, де лежав Левченко, теж горіло світло. Він був не сам; коло його вештався фершал. Фершал був з салдатів, носив довге волосся і обличчям скидався на портрети Бєлинського, але не знав про це, бо зовсім нічого не знав і про Бєлинського. Семинаристи чомусь дали йому прізвище „кєнор“. Жінку його звали „кєнаркою“.

Він перевернув Левченка на спину, але той цього не чув. Він ні хвилини не лежав спокійно, а все ворочався. Ослабіли руки все тяглись, щоб скинути з себе ковдру, котру фершал зараз же натягав на його.

— Одначе молодець!—бубонів він, одкидаючи з лоба рудаве волосся. Добре захопив!.. Як не умре, то на довго звяже руки.

У „кєнора“ була чимала „практіка“ поміж городською біднотою і він дуже дорого цінував свій вільний час, якого звичайно у його було чимало. Він одійшов од ліжка, але Левченко зараз же роскрився. Фершал вернувся і вкрив його.

— Е, не люблю я оттаких!..—знов заговорив він своїм звичаєм сам до себе.—Звяже тебе по руках і ногах. Того й гляди, щоб не роскрився, не покотився к бісовому батькові з койки, або й зовсім не втік з больниці. От і сиди над ним цілу ніч! Хіба за день не натопчешся, щоб ще отут стреміти?.. Життя!..

Йому хотілось спать. Лампа уже нагоріла і світила тьмяно. В кімнаті було темнувато. Покунявши ще трохи над хворим, фершал встав, прив'язав кінці ковдри до ніжок кроваті, прикрив хворого зверху ще однією ковдрою і потяг до своєї кімнати.

Левченко зостався сам. Але він не чув цього. Він жив тепер своїм окремим життям, повним хаосу, плутанини, чогось такого, що не мало ніякої логіки й ладу і в той саме час було чимсь цільним, єдиним, неминучим і непереможним, як закляте коло, з якого неможна було втекти, і яке було повне огню й жаху.

Так минуло два тижні. Семинаристи почали роз'їздитись на Різдвяні Свята. Вони снували тепер невеликими купами по коридорах бурси і весело і гучно розмовляли. В семинарії стояв, як у вулику, гомін, і часом з його виривались окремі вигуки:

— Ей ти, дивись же, привези ковбас!

— А ти хіба не їдеш додому?

— Ну, їду... з третього поверху на четвертий!..

— А вже ж погуляю оце дома так, щоб аж до масляної не кортіло!—хвалився в другому кінці коридору первокласник своєму приятелеві.

— Що ж ти побачишся з своєю Тетяною?

— Бачитимусь? А ти?

— Я? Хто його зна: побачусь, чи ні...

— А я думаю побачитись. Поїду нарошне до неї,—поважно балакають шостикласники, що вже за рік до кінця курсу позаручались.

Минули ще сутки, і семинарія спустіла. Тих півсотні чоловік, що зостались в їй на святки в чотирьохповерховому великому будинкові, не було й видно й чути. Та вони й не сиділи в семинарії. Приходили тільки обідати та пити чай, а цілий день блукали по городу.

В больниці за тиждень до Різдва битком набитій ледачим людом, що ховався туди від двояків та єдиниць, тепер не було нікого, окрім Левченка. Він зостався сам. Але й тепер він не помічав того. Хвороба його де-далі усе усильнювалась. Він нічого не їв і увесь немов перегорів, пересох. Худий, оброслий волоссям, лежав він трохи не увесь час без пам'яти.

— Умре, умре хлопець,—думав доктор кожного разу, коли виходив з його камери.

І сам Левченко думав те ж саме, коли очутювався.

Минули й святки. Семинарія почала оживати знов. У столовій, де в казані грівся окріп до чаю і під ним горів огонь, запахло смаженим салом і розігрітими ковбасами. Коло грубки тепер повсігда сиділи купкою семинаристи з настромленим на шпички салом. Сало різалось на тонкі клаптики, підсмажувалось на огні і було на голодні зуби дуже смашне.

Перші дні по з'їзді семинаристи, не взираючи на строгі очі начальства, таки добре гуляли і що-вечору між ними було немало підпилих. Трохи не в кожному класі, а то і в спальнях, куди забірались, підкупивши прислужників, компанії чоловік у вісім, різались у стукалку і підходця. За вчення прийматись не хотів ніхто, та й учителі попервах теж не дуже щиро брались за роботу, і семинарія немов доживала ще святковий настрій.

Але всьому буває час. Потроху почали появлятись по журналах єдиниці і другі небажані цифри. Почав по класах ходить інспектор і читати, мов пилкою пиляти, свої звичайні нотації, і все помалу налагодилось на звичний лад. Хлопці скоро поспускали привезені з дому гроші, гуляк що-дня ставало менше, хтось вночі кинув інспекторові у вікно камінюку і опісля того однозгучне казьонне семинарське життя пішло своїм шляхом, немов після спочивку, знов зашипіла й заторохкотіла бездушна стара машина.

Бондаренко, Довгопол і Калюжний зостались на тій самій кватирі. Замісто Левченка тепер жив якийсь писарчук з казьон-

*) Див. „Рада“ № 95.

ружному суді малась розглядатись справа селян: Якима, Івана й Петра Шокодьків та В. Ілляшенка, що обвинувачуються в убивстві земського почтальона під м-ком Білоцерковкою, на Полтавщині. Але на суд не явились Ів. Щокодько й В. Ілляшенко, бо занедужали в лукіянівській тюрмі на тиф, і справу про їх від'окремлено. Розглянувши ж справу двох инших підсудних, военно-окружний суд признав їх винними й приговорив: Яс. Шокодька—повісити, а П. Шокодька—до каторги на 15 літ. Але разом з тим суд постановив клопотатись, щоб Якимові смертну кару було замінено на 20 літ каторги.

Арешт. В февралі місяці сього року в № 62 по М.-Володимирській вулиці з-під домашнього арешту утік був хворий Микола Богданов, якого було заарештовано разом з жінкою через підозріння в належности до партії анархистів-експропріяторів. Але от 24 апріля. М. Богданова вистежили агенти охранки й коло 8 год. увечері біля № 10 по Фундуклеївській вул. затримали його. Як запевняє д. Богданов, він тільки на передодні й повернувся до Київа. Жінка Богданова увесь час сидить під арештом.

Повідь. За передостанні сутки води в Дніпрі коло Київа спало ще на 4 вершки; це всього вже, одколи почала спадати вода, рівень в Дніпрі понизився на 13 вершків. По затоплених вулицях вода одійшла майже до Набережно-Хрещатицької. В обох слобідках вода на дальших од Дніпра вулицях уже совсім спала. Дехто з слобожан, що потерпіли від повіді, почали переїздити на свої старі кватирі.

З Київщини. Переселення. З І мирового участку таращанського повіту сього року до 16 апріля переселилось у Сібір 175 семей: з 1 января до 28 февраля—60, з 28 февраля до 16 апріля—115. У цих 115 семьях налічується 1117 душ: 571 мущин і 546 женщин. Здебільшого виїхали в томську та приморську губ.; далі—в акмолинську й тургайську.

(Од власн. кор.).

Вислання. Як повідомляють „К. В.", 11 учням уманської школи садівництва й хліборобства, що заарештовані в августі місяці торік в Умані, цими днями оповіщено, що вони висилаються в архангельську та вологодську губ. на строки від 2 до 3 років.

З Волині. Почаївські ченці працюють. З с. Осмиловичі, володимир-волинського повіту, нам пишуть: Як і скрізь по цілій Волині, і до нас прислала Почаївська лавра листки з адресою до Державної Думи, в яких вимагається скасувати конституцію, а натомісць утвердити самодержавство з православієм. Прислала разом і листок, на який закликують записувати всіх, хто одмовиться підписуватись. Але селяне тільки сміються. „Знаємо, мовляв, як щороку збірає вона з нашого народа кілька тисяч карб.".

З Поділля. Венеричні хвороби. В с. Кетросах, ямпольського повіту, лютує венерична пошесть. 170 чоловіка недужі на пранці (сіфіліс). Здається, в самому повітрі носиться ця страшна хвороба. Зімою ще не так було небезпечно жити в с. Кетросах, але от літом, при літній жароті ця хвороба ще більш розійдеться. А тим часом лікарь приїхав за два місяці раз, росписався в канцелярії сільській, що був і недужих оглянув, а сам навіть не поцікавився подивитись на цих нещасних хворих, що живцем гніють. Тепер, певно, знов чекай його через два місяці. Приїде, роспишеться в книзі й поїде. Фершала в Кетрасах свого нема. Приїздить земський фершал з Ямполя на день, два і знов од'їздить.

(П. М.).

З Курщини. Снігова заверюха. З с. Глушкова, рильського повіту, повідомляють, що там скрізь в околиці 21 апріля піднялась була страшенна снігова заверюха, яка віяла мабуть з $^3/_4$ години.

З Полтавщини. Переведено вязнів на час повіді в Кременчуці з тамошньої тюрми в полтавську.

Трус і арешт. В Лубнях 21 апріля, годин у 4 ранку, поліція на чолі з околодочним надзирателем д. Фабрикантом явилось на кватирю екстерна М. Кузницького, на Манастирській вулиці, і зробила пильний трус. Підчас трусу у Кузницького ночував його товариш, наборщик С. Гейденбрик. Шукали головним робом зброї, але нічого протизаконного не найдено; та не зважаючи на це, д. Кузницького й Гейденбрика заарештовано і одправлено в буцегарню. Того ж дня в поліції пан справник зробив, допит, на якому виявилось, що М. Кузницький сам з Полтави, а живе в Лубнях, заробляючи ріжними уроками гроші, без пашпорту, на підставі чого його зразу ж одправлено в тюрму щоб відтіль одправити у Полтаву. Гейденбрик кілько днів тому покинув батька й перейшов на кватирю до Кузницького. На допит було викликано і батька Гейденбрика, де справник заявив йому, що коли його заарештований син не буде жить у його, а на кватирі, то він його сина вишле у Архангельську губернію. Після допиту Гейденбрика випущено на волю.

(Од власн. кор.).

Нова тюрма. В Миргороді цими днями роспочато перебудовання на нову тюрму бувшого казенного горільчаного складу; на це асігновано більше 100.000 карб. грошей. Нову тюрму є думка збудувати на 530 чоловіка; теперішня ж тюрма в Миргороді містить усього до 100 чоловіка. Роботи в новій тюрмі зняв з підряду С. П. Бахмутський і певно закінчено буде к Осени.

(П. Г.).

З Катеринославщини. Повідь. Уночі проти 22 апріля дніпрова вода прорвала од Каменки насип і геть залила садиби на Амурі та в Нижнє-Дніпровському. Людність з усіма своїми манатками перебралась жити у вагони, що для цього призначила залізниця.

З Харьківщини. До події в кафедральному соборі. Дознано, що добродій, який 21 апріля підчас молебню в соборі у Харькові вдарив по виду протоєрея Любицького,—селянин з зміївського повіту Звегинцев. На допиті він заявив прокуророві, що ударив о. Любицького за те, що не так як слід носять ікону Озерянської Божої Матері. Звегинцева посажено в тюрму. Думають, що він не сповна розуму.

З Херсонщини. Украдено дівчину. Красуня Олександра Тодорова, 17-літня дівчина, жила при батьках в одному з дальших кварталів Одеси—на Малоросійській вулиці. Цими днями, коли вона з подругами своїми стояла у себе коло воріт, до їх несподівано під'їхав фаєтон, запряжений парою добрих коней. І в одну мить з фаєтону вискочило двоє циган, схопили на обеpемок Тодорову, швиденько всадили на фаєтон і поїхали. Тільки вже як фаєтон од'їхав і Тодорова почала кричати, подруги її кинулись доганяти,—та дарма.

(Б. В.).

З ГАЛИЧИНИ.

Вибори міських радних у Львові. Підчас виборів міських радних у Львові, що оце недавно відбулися, з українців ніхто не пройшов.

Страх перед українцями серед поляків у Львові зачинає приймати патологичні розміри. Цими днями розійшлась була по Львову чутка, ніби директора міського театру, Людвика Геллєра, хотів застрелити якийсь „українець" у помсту за те, що польський театр у Львові розвивається, а вкраїнський ще навіть не збудовано... Але, як виявилось, з тим замахом наполохані сполучили нараду українського комітету театрального в „Бесіді" й взагалі поголоску вбірали в найбільш ідіотичні коментарі. В дійсности діло було так: До директора Геллєра прийшов якийсь Евальд Мантей, що приїхав з Варшави, і просився на сцену. Коли ж директор одмовив, Мантей загрозив йому, що або його або себе застрелить, і взявсь за кишеню. Але цього не допущено. Мантея арештовано. Зброї при йому ніякої не знайдено. Видно, він не сповна розуму.

(Діло).

Економичне життя України.

— Нещасливі випадки з робітниками в Одесі за 1907 рік. Року 1907 в одеськім т—ві взаємного страхування фабрикантів та ремісників од нещасливих випадків з їхніми робітниками й служащими було застраховано 86 фабрично-завідських підприємств, з числом робітників в 7417 душ, заробітня плата яких висловлювалась в сумі 2.351.367 карб. 82 коп. Всіх нещасливих випадків з робітниками за минулий рік трапилось 783, з них смертю скінчилось 3 випадка, тяжким каліцтвом—75. В решті випадків справа скінчилась тимчасовою нездатністю до праці, причому в 180 випадках ця нездатність тривала не довше 3 днів. Між поодинокими галузями промисловости всі нещ. випадки поділяються так. чин.:

ГАЛУЗІ ПРОМИСЛОВОСТИ.	Смерть.	Тяжке каліцтво.	Тимчасова нездатність до праці.
Льонова, конопляна та джутова	1	14	254
Папірова	—	—	10
Деревляна	—	2	7
Металева	1	28	215
Обробка животних продуктів	—	5	78
Хімична	—	6	7
Мінеральна	—	—	4
Харчові вироби	1	20	90

Між поодинокими днями тижня й між ріжними годинами суток ці випадки поділяються так. На понеділок припадає 154 нещ. випадки, з них на ранки—95 вип.; на суботи припадає 98 вип., з них на ранки—51 вип. В инші дні тижня найбільше число нещ. вип.—306—припадає також на вранішні години. Що до причин, через які сталися нещасл. випадки, то через машини сталося 204 вип., а решта сталася через те, що випадково падали важкі речи, що робітники падали з драбин та люків, через скалки (колючки) та підчас ремонту. Моральну відповідальність за нещ. вип. офіціяльна статистика поділяє так: через недбалість самих робітників сталося 263 нещ. вип., а через небезпечність галузів промисловости—223 вип.

— Нове параходне підприємство в Одесі. В Одесі одкривається агентство мореплавного товариства „Атлантіка", правління якого перебуває в Будапешті. Агентство, головним чином, перевозитиме лісні будівельні матеріали з Австрії залізницею,

— Новий сіндікат. У Ростові-на-Дону нещодавно організувався сіндікат цегельних заводів. Ціни на цеглу дуже піднято, а тимчасом сама цегла лиха. Багато власників домів перепинили будовання. Збіраються скаржитись.

— Дякуючи заходам управителя кустарними промислами Полтавщини, Шихуцького, зорганізовано продаж кустарних виробів в Америку.

— Побільшено тариф. Зважаючи на те, що незабаром буде заведено побільшені тарифи на всіх залізницях, правління злучених дніпровських параходних товариств постановило збільшити й собі тариф на 10—12 проц.

— Закрито фабрику. В Полтаві закрилась тютюнова фабрика Хотьлева (?). Причиною цьому послужила пожежа на фабричних складах.

— Закрито професійну спілку прикащиків в Луганському, в Катеринославщині.

— Потребительське т—во померло. В с. Великій-Селецькій, лубенського повіту (на Полтавщині), заходами да-яких добродіїв та через чимало внутрішніх непорозумінь потребительське т—во закрито. Селяне дуже шкодують за ним.

Од редакції.

Останніми часами редакція наша почала одержувати польські листи на зразок того, який ми тут наводимо.

Лист цього автора „З під ясної звізди" подаємо в оригіналі, через те, що ніякий переклад не в силі передати тону і характеру цього писаннячка. Ніяких коментарів не додаємо од себе, бо на нашу думку вони тут цілком зайві. Лист говорить сам за себе і служить цінним документом, як один з голосів певної частини польського громадянства.

Do Redakcij!

Nieprawdaż, że zabawne są te pisma polskie, które się dziwią bezczelności pism ukraińskich?—Cóż mogą innego pisać chamy? Wiadomo całemu światu że każdy cham to łgarz, złodziej, zbój, morderca! więc się cieszą, wyją jak się udadzą te bohaterskie ich czyny! Robią pochody, demonstracje na uczczenie takiego łotra, bo to ich brat z krwi i kości—ich bestja przepojona krwią polską! Każdy cham kiedy naciąga na siebie suknię kapłańską, to po to, żeby mieć więcej wpływu do szerzenia nienawiści, podlec!—Kiedy się cham nauczy pisać, to na to, żeby łgać, szczekać rzeczy nigdy nie bywałe,—kiedy się dochrapie do uniwersytetu—to czyż dla nauki?—broń Boże,—żeby mieć dużo koleżków takichże chamskich bestji do rozbijania, niszczenia miejsc naukowych!—pomocy do mordowania, podpalania! bo ta cała niby studenterja to banda chamów, podpalaczy, obwiesiów, bandytów, łotrów z pod ciemnej gwiazdy! Ci złodzieje nienawidzą polaków a kradną polskie końcówki, bo chamom chce się nosić szlacheckie nazwiska, — wasze chamskie nazwiska to: Hruszka, Siczko, Lewaszko Budzyn, Tryłko, poprzerabiali na polskie, bo im polska krew pachnie! Bestje! chamy!, chamy!, chamy! Cel waszego życia to żłopanie krwi,—nauka, to łgarstwo, oszustwo, wykręty najbezczelniejsze! Nawet w kozie łgą chamajła, niby się głodzą, a im ulicznice przyjaciółki znoszą kradzione wino i betsztyki.—Co za głupi ten nasz kochany Sienkiewicz że staje do procesu z kim? z chamami! Przecie to odwieczne polskie prawo że szlachcic z chamem pojedynku nie przyjmuje,—a ten się już tak z demokratyzował! Plunąć chamom w oczy i rzecz skończona! to obelga dla szlachcica izacnego człowieka mierzyć się z infamisami, niech szczekają—to ich rzecz! te psy wściekłe!

З життя „Просвіт".

∞ **Лекція київської „Просвіти".** Сьогодня 26 апріля у залі курінівської чайної заходами шкільно-лекційної комісії київського товариства „Просвіта" відбудеться десята популярна лекція українською мовою: „Як машина може говорити" (про грамофон). Лектор П. І. Холодний, лаборант київської політехники. На лекції буде між иншим показано, як можна записати на фонографі співи, та музику. Початок лекції о 7 год вечора. Вхід для всіх безплатний.

∞ Адміністрація заборонила урядити 27 квітня (апріля) народній концерт (літературно-музично-вокальний) в залі Юго-Западного Общества трезвости", через невідповідне помешкання, в якому часто робились аматорські вистави.

За кордоном.

АНГЛІЯ.

Локаут. Спілка підприємців по будуванню кораблів у Лондоні збірається оповістить величезний локаут, який викине на улицю 40 тисяч робітників, що працюють на будуванню кораблів, та коло 50 тисяч робітників додаткових. Локаут являється наслідком конфлікта, що уже де-кілька тижнів істнує між підприємцями та їх робітниками. Почалось з того, що підприємці через крізіс запропонували робітникам зменшити заробітну плату; робітники на це не згодились, бо навіть істнуючої заробітної плати не вистачає на прожиття. Члени парламентської фракції робітничої партії уживають усих заходів, щоб не допустить до локоута. Становище робітників тепер дуже небезпешне, бо стачечні фонди робітників вичерпані.

ОСТАННІ ВІСТИ.

(По телеграфу та з газет).

Державна Дума.

ПЕТЕРБУРГ, 25. Засідання починається в 11 годин 21 хвилину. Предсідатель—Хомяков, Читається порядок денний. На черзі дальше обміркування докладу бюджетної комісії про обрахунок прибутків і видатків управління залізниць.

Граф Уваров вважає потрібним, раніш ніж обмірковувати суть питання, висловитись з приводу слів, сказаних представником уряду в цьому високому зібранні. Представник уряду, д. т. совітник сказав: „Слава Богу, у нас парламента немає", Розуміється, коли б це сказав хто такий, що не вміє допуття балакати і не знає гаразд російської мови, то нічого б дивовижного в цьому б не було. Але це не так; і тому ці слова мають більше значіння, ніж їм надавав сам оратор. Цікаво б знати, як д. т. с. Коковцев уявляє собі парламентарний лад без парламента? Але, здається, що, кажучи ці слова, д. т. с. не являється представником уряду, бо уряд в своїй декларації заявляв де-що зовсім протилежне цьому. (Оплески по всіх лавах, крім крайніх правих). А коли ж він говорив це не як представник уряду, а тільки як дійсний тайний совітник Коковцев, то на це не варт зважати, бо дійсних тайних совітників у нас було вже чимало та ще чимало й буде, і уряд не відповідає за всі ті вирази, які їм забажається висловити. (Оплески в центрі і ліворуч).

Предсідатель прохає всіх дальших ораторів говорити виключно по суті питання, бо неможна ж знімати особливо питання з приводу чийогось там невдалого вислову. (Оплески центра).

Відгуки парламентського життя.

ПЕТЕРБУРГ, 24. Готується запитання про діяльність одеського генерал-губернатора Толмачова,

М. А. Хомякова та кн. М. В. Волконського запрошено на раут в Царське Село.

В президіумі Державної Ради при участи представників груп та комісій, в присутности Коковцева та Харитонова обмірковувалось питання про розгляд бюджета. Череванський заявив, що тільки при частковому розгляді бюджета це можна зробити до 1 іюля. Сперечався тільки сам Корвін-Мілевський; більшість згодилась з Череванським. Питання буде роз'язано остаточно на загальних зборах.

Діяльність уряду та адміністрації.

ПЕТЕРБУРГ, 24. Є чутка, що незабаром в раді міністрів буде обмірковано питання про те, щоб поволі було скасовано військовий стан та генерал губернаторів.

„Слово" повідомляє, що міністерство внутрішніх справ запропонувало губернаторам, щоб вони довідались, чи справді євреї-ремісники, що проживають поза межами осілости, знають яке ремество.

„Послѣд. Новости" повідомлють, що замість дісціплінарної кари, міністерство народньої освіти рішило позивати професорів новоросійського університета за те, що вони допустили заколот.

Ходить чутка, що в маї міністр закордонних справ Ізвольський поїде в Берлин на приватну нараду з приводу конференції по справах Ближнього Сходу.

Губернаторам велено, щоб земські начальники та станові пристава при всякій нагоді розмовляли з селанами з приводу непорушимої приватної властности.

БАТУМ, 24. Губернатор не дозволив учням зачинених класів гімназії жити в Батумі і вони повинні виїхати за 48 годин, або ж їх будуть арештовувати й висилати; тих же, що ховатимуться, буде оштрафовано по 3.000 карб.

ХАРЬКІВ, 24. Ген.-губернатор Пєшков не дозволив євреям жити в дачних місцевостях харьківського повіту.

Судові справи.

ПЕТЕРБУРГ, 24 Слідство про Чайковського затягується. Його обвинувачують в тім, що він брав участь в ріжних закордонних злочинних товариствах, що підтримували революційний рух в Росії, в належности до російських злочинних організаціях та в тому, що він підчас аграрних розрух проживав в Росії по фальшивому паспорті.

Один з братів Тимченків, присуджених до кари на смерть за озброєний напад, зробив заяву до головного военного суду, що тільки сам він брав участь в злочині. Головний военний суд лишив заяву без наслідків.

Депутата А. Шінгарьова (кад. вороніз. губ.) позивають по ст. 124. Обвинувачення будується на справозданнях про діяльність місцевої організації конст.-демократів.

РИГА, 24. 8 латишів присуджено до кари на смерть за напад на волосне правління. Трьох вже повішено.

ЛОДЗЬ, 24. Присуджено до кари на смерть властителя цегельні Ольшера, якого обвинувачували в убивстві з помсти купця.

Напади та вбивства.

МОСКВА, 24. Вранці довідались про вбивство чотирьох душ в будинку Слуцького на Покровці. Вбито двох братів. Петрових, турецьких підданців, хазяїна цукерні, вірмена та 14 літнього хлопчика—теж турецького підданця. Вбивство зроблено з метою грабунку.

СЄРАДЗЬ, 24. На шляху між Сєрадзем та Здунською Волею пограбовано зборщика монопольок. Підчас погоні за грабіжниками, яку зробили випадково проїздивші стражники, вбито одного з стражників.

ГЕЛЬСІНГФОРС, 24. На кордоні в Білоострові погряничні салдати стріляли в двох финів. Одного фина вбито другого—тяжко поранено.

Труси та арешти.

ІВАНОВО-ВОЗНЕСЕНСЬК, 24. Викрито таємну, гарно влаштовану друкарню соц.-демократів. Найдено велике число вже готових прокламацій. Чотирьох арештовано.

ПЕТЕРБУРГ, 24. У пермській губ. поліцейський надзиратель зробив трус у сем'ї депута Косоротова, не маючи на те приказу. Забрано листи.

По тюрмах.

САРАТОВ, 24. В тюрмі 20 політичних жінок вже третій тиждень в карцері без ліжок на хлібі та воді за те, що одмовились вставати, коли буває повірка в'язнів. Їм ледве пощастило випрохати ліків, бо їм заявили, що тим, хто сидить в карцері, ліків не дають.

ОДЕСА, 24. Політична Ганна Смірнова облила себе гасом і запалила одежу. Життю її загрожує небезпека.

Самовбивства.

ПЕТЕРБУРГ, 24. Застрелився в Царському Селі поручик лейб-гвардії артилерійської бригади Дубров.

Застрелився інженер-технолог Вотті.

ної палати. А Левченко все ще лежав у больниці.

VI.

Непомітно пішли дні за днями. Непомітно минув тиждень, а за ним і другий. Так непомітно минають не тільки тижні, а цілі роки вчення.

З малку ще посадять хлопья за книжку, накажуть йому читати та в тямки брати. Як не послухає, то дадуть покуштувати березової каші, або намнуть раз-другий добре уші, то воно й читає і в тямки бере. Важко йому. Хочеться побігати, погратись, та боїться прута, що гляди, батько нарошне повісив тут же коло його над головою. А як вішав, то наказував:

— Гляди мені, такий-сякий, як не будеш вчитись, то так тебе випорю, що не скоро забудеш!...

І сидить хлопья, учиться. Бо знає, що батько не забуде того, що сказав.

Так пройде зіма, мине друга, і везуть те хлопья в науку в город. Оддають його в школу. Сидить воно там за книжками в чотирьох стінах рік, два, пьять, сім, а то й більше, переходе в другу школу. Сидить стільки ж там, не знаючи живого життя, не чуючи круг себе рідного щирого слова, зачерствіє серцем і душею, набереться пихи й призирства до людей невчених, темних братів своїх, і тоді вступає в життя.

Вступає горде, чванливе, з схоластичним розумом і оскопленим серцем. Важко йому далась його наука, і воно тепер постарається задовольнити себе за свою працю. Грошей, грошей йому! Шаноби, чинів, а головне—грошей! І пішли заробітки...

Але немає нічого без кінця. Буде у свій час кінець і заробіткам... коли зариють у землю. Так і ні одна хвороба не буває без кінця. Іде вона своєю ходою, поки не дійде до краю, і тут кінець їй, і хворому—смерть, або знов життя.

Так було і з Левченком.

Здавалося вже зовсім він умірав, а потім ураз стало краще, і він сам не счувся, як пішов на поправку. Минуло яких два тижні, і він почав дибати по камері. За час хвороби він розучився держатись на ногах, і йому тепер довелось, як малій дитині, знов учитись ходить.

Живо вертались загублені сили та одночасно з ними повертались і забуті старі думи. „Ось я одужав—міркував Левченко—і радий цьому. А що з того?.. Не вік лежати в больниці, треба вибіратись. А куди?.. Грошей немає, заробити їх не вистаче сили"...

Ці думки ще більше осіли Левченка після того, як доктор сказав, що він уже здоровий і може виписуватись з больниці.

„Що ж тепер робить, де шукать підмоги?"—думав він і не міг нічого придумати.

Заходив вечір. Смеркало. Левченко засвітив лампу і ходив по кімнаті з кутка в куток. Він знов був сам.

На дворі стугонів вітер і гуляла пізня метіль. Зіма неначе хотіла в-останнє показати свою силу і збила хуртовину. Але тепер було не те, що колись. Підходила весна. Сніг падав вохкий і липкий, що зараз же ладен був ростати і потекти водою. Але вітер був великий і сердитий. Він свистів у димарях і немов силкувався зірвати з больниці її залізну покрівлю.

В больниці не було крім Левченка нікого. За стіною у фершала пили чай і плакала дитина. Слуга вніс оберемок дров і грюкнув ними у сінях коло печі. Левченко ходив і думав. Потім добув аркуш паперу і почав писати. Він писав прошеніє, щоб його виключили з семинарії.

Важко йому було зважатись на це. Шкода було тії долі, котра колись ввижалась йому, як золота мана. Семинарія... а там університет... наука і поезія—ясна божественна поезія. А тепер—неук, недоучка...

Скінчивши писання і загорнувшись у халат, він вийшов у галерею, прибудовану до больниці. Звідти було видно семинарію. З вікон її лився світ. Там щасливці, без дум, без вагання, учили свої уроки... Сніг вився й бився у скляну стінку галереї.

— Щасливі!—прошепотів він, думаючи про товаришів.—Щасливі...

У його не було сили одірвати очей од ясних великих вікон. Він стояв довго, потім махнув рукою і хутко пішов у свою камеру. Підійшов до столу, схопив тільки-що написаний папір і розірвав його на дрібні клапті. Так само хутко підійшов до кроваті, кинувся на неї, уткнув голову в подушку й заплакав...

На дворі гудів вітер. Греміла залізна покрівля і сніг заліплював собою на вікнах скло. Фершалова дитина, що було затихла, різко заголосила знов.

Левченко лежав і плакав. І не було нікого, хто б підійшов до його, сказав добре, тепле слово, хто б піддержав його.

М. Чернявський.

У октябристів.

ПЕТЕРБУРГ, 24. Центральний комітет зробив постанову скликати не пізніш января в Москві з'їзд октябристів.

У „союзників".

ПЕТЕРБУРГ, 24. Московський одділ „союзників" зробив постанову відокремитись і заснувати самостійне монархичне товариство. Дубровин добачає в цьому шкідливий вплив протоєрея Восторгова і негайно виїздить до Москви для рішучих переговорів. Коли Восторгов буде уперто стояти на своєму, ухвалено не давати йому субсідії і вдатись до митрополіта Володимира з проханням, щоб той його „усовістив".

Щиро-руські румини.

ОДЕСА, 24. Прибуло параходом 120 руминів—народніх вчителів. Після промови товарища предсідателя союза „р. н." Пелікана, румини проспівали шість разів зряду гімн, і пішли на обід, який спорудила для них управа.

Пожежа.

ПСКОВ, 24. В селі Шапинське Устье, порховського повіту, пожежою знищено 30 осель, худобу та хліб. 10 чоловік погоріло, 10—попеклося.

За кордоном.

ЛІСАБОН, 24. Відбулася урочиста присяга короля констітуції. Об'явлено королем Мануеля Другого. Церемонія відбулась в палаті депутатів в присутности перів, депутатів, високих урядовців та дипломатичного корпуса.

ЛОНДОН, 25. Агентству Рейтера телеграфують з Сімли, що з границі йдуть чутки, ніби заколот потроху ущухає.

Література, наука, уміліcть і техніка.

= **До XIV археологичного з'їзду.** Голова „Императорскаго археологическаго общества" графиня П. С. Уварова цими днями приїздила у Київ для наради з місцевими історикам та археологами з приводу XIV археологичного з'їзду, що має відбутися цього року в августі в г. Чернігові.

Позавчора графиня Уварова виїхала в тій же справі до Чернігова.

= **Премії за наукові твори.** 24 апріля „Императорское общество исторіи и древностей россійскихъ" при московському університеті постановило видати смотрителеві київо-подільської духовної школи священикові *Н. А. Шпачинському* премію імени Г. Ф. Карпова (500 карб.) за розвідку „Кіевскій митрополитъ Арсеній Могилянскій и состояніе кіевской митрополіи въ его правленіе".

За наукову рецензію на цю працю професорові *С. Т. Голубеву* присуджено дати *золоту медаль.*

Театр і музика.

— **Нова збірка композіцій М. Лисенка**— на слова ріжних українських письменників: М. Старицького, Ів. Франка та инших,— готова до друку; вийде у Київі.

(Р. Кр.).

ДОПИСИ.

(Од власних кореспондентів).

С. АНДРІЇВКА, гадяцького повіту (на Полтавщині). Мов печериці після дощу, ростуть в нашому селі „бакалейні" і „галантерейні" крамниці різних захожалих підприємців. Поясняється це просто: близче 25 верстов округ села немає ані міста, ані ярмарку—хоч-не-хоч селяне мусять звертатись за крамом, за всяким дріб'язком в місцеві крамниці і... крамарі любенько беруть з покупців карбованець на карбованець бариша. А крам трапляється часто й густо не те, що послідного сорту, а й лежалий, давній, цвілий. Правда, всі крамниці кілька разів на рік майже порожніють, робляться убогими, а власне тоді, як наїзжають на село акцизні урядові ревізори, та як перевіряє волость торговельні папери в крамницях. В першім разі крамарські прибічники завчасу застерігають крамарів—і тоді з крамниць часово виноситься мало не все по сусідах, по горіщах то що; а про час повірки волості крамарі сами добре знають і на той час ховають крам під стойки, або складають на підлогу в яруси і т. и., певні, що волость не зверне на це уваги і не позиватиме їх за неповноплатні патенти. Останніми часами поголоска про товариські крамниці докотилась і до нашого села і селяне збіраються і у себе завести таку крамницю. Але справа гальмується тим, що в селі немає людини, яка б наладнала цю справу і керувала нею попервах, доки селяне підучаться сами керувати крамницею.

Якраз перед самісінькими святками виряжено з села осетинів, яких ще позаторік тутешня економія п. Кочубея, налякана чутками про розрухи і підпали в різних економіях, найняла собі для охрани.

—

БАТУРИНСЬКА ВОЛОСТЬ, конотопського повіту (на Чернігівщині). У нашій волості урожай озимини, як уже виявилось, буде дуже кепський. Селяне хлібороби, які оглядали свої поля, засіяні озиминою—житом та пшеницею, з сумом запевняють, що й сього року покладать надію на урожай ніяк не можна, ще добре, як буде похожий хоч на тогорішній. Всюди по низьких землях, куди не глянь, чорніє і тільки де-не-де зеленіє та озимина, яку було посіяно зараз же після дощу, що випав був в августі.

Решта посівів, як запевняють селяне, потрухли в землі не прорісши.

А озимина, посіяна по високих землях під засуху, торік не посходила і тепер тільки що почала витикаться із землі і хоч не зовсім добре сходить, але всеж таки підтримує надію хоч на плохенький урожай.

Батуринські селяне особливо цікавляться сходами озимини на 125 дес. землі, яку вони орендують у київського окруж. інж. відом. і на якій сходи нарешті виявляються путящими.

Розлив річки Сейма нарешті дійшов до надзвичайних розмірів. Така повідь, як сього року, на скілько пам'ятають старі люде, була у нас року 1845. Повідь наробила багато лиха тим мешканцям, що живуть на низу коло Сейма.

У кожній хаті норозвалювались печі та груби. Тини, якими було обгорожено оселі, хвиля повибивала і позаносила не знать куди. Де хто з селян не дощитався свиней та скоту. По улицях їздять човнами. Вода у хатах досягає стелі. Вдодачу до сього знесло казенну хату. Рух з одного боку річки на другий припинився зовсім, бо казенний паром стоїть де-кілька днів нерухомо, до того ж він такий, що й на топливо вже не годиться, зогнив.

—

М. БРУСИЛІВ, радомисльського повіту (на Київщині). Цими часами у нас дуже розвелися крадіжки. Раніш крали тільки чоловіки, а тепер і жінки вдаються до цього діла. В чистий четверг уночі одну жінку піймали в крамниці. Крамничка бідненька, взяти не було чого коштовного, то вона, ще з двома чоловіками, набрала борошна, яке чоловіки понесли, а сама вона зосталася, щоб взяти сахару, цукерок і т. и. На цю пору надійшов сторож і піймав її. Жінка зразу стала проситись, а потім одбиваться, але ніщо не помогло: її забрали. Коли збіглися люде, то вона давай росказувати, що йшла на склад дерева, щоб взяти дошку на топливо, а крамниця була одчинена, і сторож туди затягнув її, щоб вчинить зґвалтування, але вона не далась йому. Та їй не повірили; в поліції її добре набили, то вона й призналась.

А оце недавно у одного чоловіка забрато коней, які коштують 120 карбованців. Тут люде, не довго думаючи, склали приговора, щоб з села було виселено 32 чоловіка, на яких думають, що вони злодії. Поки що зараз висилають 10 чол., а решту потім.

Часті крадіжки примусили громаду с. Соловівки, Морозівки та инш. вибрати декілька чоловіка, щоб вони боронили село од злодіїв. Ці оборонці страшенно бьють злодіїв. Але проте цей „новий порядок" не дуже помагає, бо злочинства не переводяться, і в Соловівці у Великодну суботу вбито жінку й забрато у неї 15 карб., які вона вторгувала за корову.

—

С. ВЕЛИКА НЕПЛЮЄВА, путивльського повіту (на Курщині). В чистий четверг у нас трапилась страшна подія. Вбито попового наймита і поранено наймичку. Було це так. Увечері о восьмій годині, коли священик пішов до церкви на страсть і в церкві почалась одправа, у хату до нього увійшов якийсь невідомий чоловік з сокирою в руках. В кухні, куди він увійшов, були наймит і наймичка. Злочинець, не кажучи ні слова, вдарив обухом сокири наймичку по голові; та, обливаючись кровью, упала до долу. Тоді злочинець кинувся на робітника, який ухопив стільця й давай оборонятися, а потім счепився з ним боротись. Тимчасом наймичка прийшла до пам'яти й непомітно вибігла з кухні й дала знати матушці, яка була в покоях й не знала про нещастя в кухні. Від матушки наймичка побігла до церкви й росказала там. За той час злочинець встиг порубати на шматки наймита і вже добравшись до матушки, вийнявши з рямами вікно, бо двері всі матушка позамикала, злочинець став вимагати грошей. Матушка стала просить, кажучи, що нема грошей, і дала йому два гаманця, де злочинець забрав 18 карбованців. Тимчасом люде вже обступили навкруги дім. Кілька сміливіщих увійшли в хату, але злочинець кинувся на них з сокирою й вони повтікали надвір. Злочинець цим і скористувався, швидко задніми дверями вибіг в садок, а там, як у воду впав. Та й шукать не дуже то брались люде, бо дуже темно було й кожен боявся, щоб самому ще не пропасти.

Наймита на другий день свят поховали, наймичка тепер трохи вихожується. Зараз ведеться про цю подію слідство. Заарештовано одного чоловіка, на якого всі думають, що це він той злочинець.

Календарні відомости.

Субота, 24 апріля. Свм. Василія, св. Стефана, Глафири діви.

Сх. сон. 4 год. 22 хв., зах. сон. 7 год. 33 хв.

ПАРАХОДИ.

1) **Київ—Катеринослав.** Відходять кожн. дня.
З Київа . . . . . 9 г. р, і 5 г. по півдні.
„ Катеринослава . 8 г. р. і 5 г. по півдні.

2) **Київ—Гоміль.**
З Київа . . . . . 9 г. р. і 2 г. дня.
„ Гоміля . . . . 8 г. р. і 1½ г. дня.

3) **Київ—Чернігів.**
З Київа . . . . . 5 г, по півдні.
„ Чернігова . . . 6 г. вечора.

4) **Київ—Пінск.**
З Київа . . . . . 10 г. ранку.
„ Пінска . . . . 9 г. ранку.

5) **Київ—Чорнобіль.**
З Київа . . . . . 10 г. р, і 6 г. вечора.
„ Чорнобіля . . . 8 г. веч. і 8 г. ранку.

6) **Київ—Могильов.**
З Київа по понеділкам, серед., п'ятницям і суботам в 2 год. дня.
„ Могильова по неділям, вівторкам, четв. і п'ятницям в 6 год. ранку.

7) **Могильов—Оршанськ**)
8) **Гоміль—Вітка** . .) кожного дня.

Увага: 1) Окрім почтово-пасажирських параходів по всіх лініях будуть ходить товаро-пасажирські і грузові параходи.

Залізничі поїзди.

(З 18 апріля 1908 р.)

Південно-західна (Юго-Западная) залізниця.	№ поїздів	Одходить з Київа.	№ поїздів	Прибуває до Київа.
Кур'єр. I. II кл. Одеса, Кишинев, Єлисавет	1	9 г.00 х. в.	2	9 г.45 х.р.
Кур'єр. I, II клас. Брест, Варшава . .	9	7 г.10 х.в.	10	1 1г.03х.р.
Почтов. I, II III кл. Одеса, Брест, Білосток, Граєво, Умань, Новоселиці	3	9 г.15 х.р.	4	9 г.00 х.в.
Почтов. I, II і III кл. Сарни, Ковель, Варшава	3	12г.25х.д.	4	7 г.50 х.в.
Пасаж. I, II, III кл. Одеса, Умань, Новоселиці	5	12г.30х.в.	6	6 г.15 х.р.
Пасаж. I, II, III кл. Бердичів, Радзівилів, Відень	11	8 г.25 х.в.	12	10г.26х.р.
Пасаж. I, II, III кл. Одеса, Волочиськ, Відень	7	9 г.35 х.в.	8	8 г.15 х.р.
Мішан. II, III кл. Одеса, Брест	15	7 г.25 х.р.	16	7 г.35 х.в.
Пасаж. I, II, III кл. Фастів, Знаменка, Миколаєв, Єлисавет. . .	19	10г.50х.р.	20	5 г.59 х.в.
Почтов. I, II, III кл. Фастів, Знаменка, Миколаєв, Єлисавет. . .	17	11г.20х.в.	18	7 г.15 х.р.
Пасаж. I, II, III кл. Брест, Білосток, Граєво	13	12г.05х.н.	14	6 г.56 х.р.
Мішан. I, II, III кл. до Білої-Церкви, Ольшаниці	27	5 г.00 х.д.	28	9 г. 28 х.р
Пасаж. I, II, III кл. Сарни, Ковель, Варшава, Вільно, Петербург	5	11г.50х.н.	6	7 г.51 х.р.
Мішан. IV кл. Київ, Одеса, Брест, Знаменка	31	9 г.53 х.в.	32	1 г.10 х.д.
Пасаж. I, II, III, кл. Фастів, Знаменка, Катеринослав, Севастополь та Ростов на Дону	21	8 г.20 х.р.	22	9 г.55 х.в.
Швидкий товар. IV кл. Сарни, Ковель . . .	31	10г.14х.в.	32	7 г.40 х.р.
Швидк. товар. IV кл. Київ, Малин	43	4 г.20 х.д.	40	9 г.15 х.р.
Московсько-Київо-Вороніж. залізниця.				
Швидк. I, II, III клас. Москва	2	11г.45х.р.	1	6 г.10 х.в.
Почтов. I, II, III кл. Москва, Курськ . .	4	1 г. ноч.	3	6 г. р.
Пасаж. I, II і III кл. Курськ	4b	11 г. в.	3b	7 г.30 х.р.
Пасаж. I, II, III кл. Курськ, Москва, Вороніж	6	12г.20х.д.	5	5 г.25 х.д.
Пасаж. I, II, III кл. Курськ, Вороніж, Харьків, Петербург . . .	8	11г.30х.в.	7	6 г. р.
Київо-Полтавська залізниця.				
Почтов. I, II, III кл. Кременчук, Полтава, Харьків	4	12г.15х.н.	3	7 г.10 х.р.
Швидк. I, II, III кл. Полтава, Харьків, Лозова, Ростов, Севастополь	2	8 г.12 х.в.	1	9 г.40 х.р.
Тов.-пасаж. II, III кл. Полтава, Харьків . .	6	11г.25х.р.	5	6 г.48 х.в.

Редактор **П. Павловський.**
Видавець **Є. Чикаленко.**

Оповістки.

Народний учитель

організує гурток для підготовлення до екзамену на народн. учит., а також і до вступу в низші і середні школи. Прохає товаришів, які з'організували вже гурток, приєднатись в цілях поділення праці. Листи направляти по адресі: Фундуклеевка, Кіев. г., учит. Кривдѣ П. (До востребованія). 3—188—2

А. КРЫМСКІЙ.

Украинская грамматика.

Томъ 1-й, випускъ 2-ой и (= стр. 369—544) **випускъ 6-й.**

Съ приложеніемъ текста 43 грамотъ XIV—XV вв.

Ціна 65 коп.

Видання — власність Київської „Просвіти". Склад видання в „Українській Книгарні" (Безаківська 8) і в Товаристві „Просвіта" (Троїцька площа, Народний Дім). 6-184-3

Продається повний комплект ЖУРНАЛА

„Нова Громада"

за рік 1906 (12 книжок).

Ціна з пересилкою 3 р. 50 к.

Адресувати: **Київ, контора газети „РАДА" В. Підвальна, 6.** р-186-3

Слух. Пед. Кур. шукає уроків або иншої роботи. Згодна на виїзд. Адр.: Фундуклеївська № 26, кв. 18. Опольській. 2—180—2

Піаніно продається випадково дуже дешево. Ціна 150 карб. Адр. Київ, Бульв.-Кудр. 7, кв. 5 В. Г. 10—169—10

Вийшла з друку і продається нова книжка:
ПЕТРО РОТАРЬ
„СОПІЛОЧКА"
(вірші).
Ціна 8 коп.
Склад видання в „Українській Книгарні" Безаківська, 8. 160—5

Готові палятурки до „Кобзаря",

якого дає своїм роков. передплатникам „РАДА" з гарного англійського колірового коленкору, друковані золотом і фарбами, можна замовляти в конторі „РАДИ".

Ціна з пересилкою 50 коп., налож. пл. на 10 коп. дорожче. Гроші можна висилати почт. марками.

Видавництво „ЧАС".

Вийшла з друку і продається по всіх кращих книгарнях України

ПЕРША СЕРІЯ КНИЖОК:

1. **М. Левицький.** Злочинниця (з портрет. автора) . . . . . ц. 3 к.
2. **Г. де-Мопасан.** Батько Мілон (з портрет. автора) . . . . . ц. 3 к.
3. **М. Телешов.** Скрута (з портрет. автора) . . . . . ц. 3 к.
4. **Б. Прус.** Живий телеграф . . . . . ц. 1 к.
5. **К. Міксат.** Син чи пасинок? . . . . . ц. 2 к.
6. **А. Фогацаро.** Срібний хрестик (з малюнком) . . . . . ц. 2 к.
7. **Р. Кіплінг.** Бунтарь Моті-Гюй (з малюнком) . . . . . ц. 3 к.
8. **Г. Бетге.** Марійка . . . . . ц. 1 к.
9. **А. Гарборг.** Помста . . . . . ц. 3 к.
10. **Рідні струни.** (Збірочка віршів) (з портретом Т. Шевченка) . . . . ц. 4 к.

Друкується **друга серія книжечок**, у яку увійдуть оповідання таких письменників: **П. Ротаря** (укр.), **М. Родзевичової** (польськ.), **О. Мірбо** (франц.), **Е. Пое** (англ.), **А. Чехова** (російськ.), **Г. д'Анунціо** (італ.), **І. Лі** (норвеж.), **збірка поезій** т. и. Книжки коштуватимуть од 1 до 5 к.

Хто замовляє на 1 карб. на складі (**Київ, Прорізна 20, Укр. книг. „Літ.-Наук. Вістника"**), той за пересилку не платить, хто замовляє на 3 карб. має ще одну серію дурно.

Книгарям звичайна знижка.

Пять відсотків прибутку од продажу виданнів „Часу" буде призначено на пам'ятник Т. Г. Шевченкові у Київі.

Перша серія книжечок (всі 10 назв) з пересилкою заказною бандеролью коштує 36 к.; гроші можна висилати марками. 10-153-12

Видавництво **„Український Учитель".**

НОВА КНИЖКА ДЛЯ ДІТЕЙ

СВІТЛО.

Ілюстрований літературний збірник. Зредактував і уложив **Гр. Шерстюк.**

Ціна **35** коп. На кращім папері **60** коп.

Прод. в Київі в Українській книгарні (Безак., 8) та по всіх кращ. книг. на Україні. 10-163-9

ГОДИННИКИ

Гер. Мозера та К°, Лонжина, Омега, Грізеля, Фавера, Жако, Сальонера, Тобіаса пропонує у величезному виборі

Склад годинників і дорогих речей
КЛАВДІЯ СЕРГІЄВИЧА
РОГИНСЬКОГО
у Київі, Олександрівська, 89. Телеф. 2095.

Що до вибору і дешевої ціни, то конкурентів не маємо.

Фірма ввійшла в згоду з Офицерським Економичним Товариством.

Ілюстрований прейс-курант висилається безпл. 50-161-4

З 8 січня 1908 року відкрита нова

УКРАЇНСЬКА КНИГАРНЯ
Літературно-Наукового Вістника
У Київі, Прорізна вул., 20.

Має на складі видання Львівської Видавничої Спілки, Наукового Товариства, Проф. М. Грушевського по історії України і українському питанню, а також видання російські на українській мові.

Там же можна купувати комплекти Л.-Н. Вістника за попередні роки. 6—66—26

Приймається передплата на 1908 рік

„РІДНИЙ КРАЙ"

УКРАЇНСЬКА ТИЖНЕВА ЧАСОПИСЬ.

При „Рідному Краєві" виходитиме додатком

„МОЛОДА УКРАЇНА"

щомісячна часопись для дітей старшого й меншого віку.

Плата на рік за обидва видання—**4** карб., на півроку 2 карб., на три місяці **1** карб., за границю на рік **6** карб., на півроку—**3** карб.

Передплата на „Рідний Край" без „Молодої України"—не приймається. Передплата на „Молоду Україну" без „Рідного Краю" приймається окремо: на рік—2 карб., на півроку 1 карб., за границю—3 карб. на рік.

Адреса контори і редакції: Київ, Маріїнсько-Благовіщенська ул., 97.

Обидва видання виходитимуть під редакцією **О. Косач (Олени Пчілки).**

Для ознайомлення з часописею „Рідний Край"—1 число висилається дурно. 0-26-19

УКРАЇНСЬКИЙ КЛУБ „ГРОМАДА"

В Петербурзі, Невський 47/1, кв. 18, буд. Палкіна.

Відчинений кожен день. По неділям і четвергам вечірки і реферати. Записуватись там-же. Дійсні члени на рік платять 10 кар. і користуються активним і пасівним правом. Постійні гості платять на рік 1 карб. і користуються тільки активним правом.

0—63—22

Друкарня 1-ої Київської Артілі Друкарської Справи. Трьохсвятительська 5. Телеф. 1069.